

РОДНО ИЗКУСТВО

СЕДМИЧНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИТЕРАТУРА, ТЕАТЪРЪ И . МУЗИКА.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

УРЕЖДА

редакционенъ комитетъ

при близкото сътрудничество на

Ст. Михайловски, Ив. Ст. Андрейчинъ,
Д-ръ Ал. Балабановъ, Ц. Церковски, Ст.
Чилингировъ, проф. Ал. Т. Баланъ, Ив. Радо-
славовъ, Д-ръ Драг. Гергановъ, Людмилъ Стоя-
новъ, Георги Савчевъ, Димчо Дебеляновъ,
Хр. Ясеновъ, Пилигримъ, Ст. Гендовъ,
Вл. Минева, Тихомиръ Павловъ,
Вл. Мусаковъ и др.

Стопанинъ

НАЙДЕНЪ СТЕФАНОВЪ.

ЦѢНА 20 СТ.

СОФИЯ,
Печатница Г. М. Чомоневъ.
1914

СЪДЪРЖАНИЕ:

- 1) Людмилъ Стояновъ. Примавера (стих.) 2) К. Тетмайеръ. връме; 3) Георги Савчевъ. Пѣсень; 4) Н. Яковлевъ. Крила; 5) Л. Пъевъ. Свечеряване (стих.); 6) Вл. Мусаковъ. Бокалъ вино; 7) Хр. Максимовъ. Балерина (стих.); 8) Пилигримъ. Убитиятъ бѣ (разказъ); 9) Ат. Недѣлковъ. Саи-Орманъ (стих.); 10) Киръ. Лиафалмата; 11) Ст. Гендовъ. „Иуда“ отъ К. Мутафовъ.

Д-ръ Н. П. КРЪСТНИКОВЪ

СПЕЦИАЛИЗИРАЛЪ ПО
ВЪТЪРЪШНИ И НЕРВНИ БОЛѢСТИ

приема всѣки день

— Кабинетъ на ул. „Витоша“, 28. I етажъ. —

„ОРЕЛЪ“

БЪЛГАРСКО ОБЩО ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ДРУЖЕСТВО
ВЪ СОФИЯ.

Основенъ капиталъ 2,000,000 лева зл.

Дружеството „ОРЕЛЪ“ застрахова по ЖИВОТЪ,
ПОЖАРЪ и ЗЛОПОЛУКА.

Всички видове комбинации.

сѣтъ се дѣятелни мѣстни агенти при износни условия. Дията се помѣщава временно въ зданиело на Франко-Българската Ипотечарна Банка (площадъ Бански № 3).

ХОФМАНОВИ ПИЯНИНА

Най-голяма фабрика за пиано въ цѣлѣта
Годишно производство 5000 парчета.

Hofmann & Czerny A.G.
Доставка и дѣло въ цѣлѣта
Нр. Болликовъ и Смиъ, София.
Парицкаль Александеръ 15 О Тел. 147

НАИДОБРИ

НАИДОБРИ

РОДНО ИЗКУСТВО

СЕДМИЧНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИТЕРАТУРА. ТЕАТЪРЪ И МУЗИКА.

СП. „РОДНО ИЗКУСТВО“ излиза
всѣка сѣбота.

Ржкописи, пари, абонаменти, рекла-
ми, се праща на адресъ: Найдень Сте-
фановъ, радикалски клубъ—София.

Единъ брой 20 ст.

Абонаментъ: за година 8 лв, за поло-
винъ година — 4 лв, за три мѣсеца—
2 лв.; за странство — за година 12 лв.

Примавера

О, погледъ — враново крило
На ноцни тъмноти,
Кога тръстѣта клони чело
И мълния блѣсти.

Гласътъ е сладостния зовъ
На среброструненъ сазъ,
И устнитъ дарятъ любовъ,
Отнематъ сетня власть.

Тѣ като въглени горятъ
(Възторгъ ги заплѣни!), —
И кждри траурни красятъ
Тжжовнитъ страни.

И дѣто мине, тя руши
Кумири, божества,
Зове самотнитъ души
На мрачни тържества.

И упоенъ, плѣненъ, несвой,
Съ крила на рамена,
Безстрастно ще се хвърлишъ въ бой
Слѣдъ ярки знамена.

А нейната мечта лети
Все тъй по върхове,
Дѣ вѣчна красота цѣфти
Срѣдъ горди вѣтрове.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Людмилъ Стояновъ.

Казамиръ Тетмайеръ.

Бѣше врѣме.

Бѣше врѣме — разбирахме се ние, — но туй врѣме мина безвъзвратно. Днесъ всичко ни дѣли. Днесъ съвсѣмъ не искамъ да зная зарадъ васъ, но все пакъ скърбя за туй, че сте духовно роби.

За себе си, за себе си само пѣя вече. Неискамъ и да зная дали възторженитѣ пѣсни, що хвърлямъ на посока, ще срѣщнатъ отзивъ въ младо нѣкое сърце, или ще заглѣхнатъ.

Ние чужди сме. Вий имате свои гадатели, вий имате и тълкуватели на вашитѣ сърдца и пазачи будни на вашитѣ души и жреци на свѣтлия ви храмъ, държачи вѣзнитѣ на правдата и лѣжата; вий имате и поети на стремежа и на своето униние.

Избѣгахъ азъ отъ цѣлия ви миръ. Живѣйте както знаете. Какво сте вий?

Владѣете ли вий зелената прѣмѣна на буйната гора, дѣха на нѣжнитѣ цвѣтя и шума на потока немлѣкващъ? Сте ли като кървавия погледъ на блѣскавото слѣнце и като модритѣ джбрави, за приказкитѣ вѣчно красиви?

Сте ли като златната легенда, изкована въ пещеритѣ на скали огромни, или като стоманена броня, която звучи, или като провлечения мечъ, който звѣнти? Сте ли като стона на желѣзния юмрукъ, който чака вѣкопаметна отплата?

Поетъ съмъ азъ — на своята само мисль . . . И гдѣто ви хѣра ме отнесе, тамъ той струнитѣ настройва на мойта арфа. Владѣя пѣсенъта могъща, за която нѣма прѣграда, ни окови. И все пакъ скърбя за туй, че сте духовно роби . . .

Отъ полски: Тихомиръ Павловъ.

Пѣсень.

Едничкъ мигъ до твоя ликъ
И трѣпна въ споменъ миль,
Че нѣвга тебъ катъ мощенъ Фебъ
Безумно съмъ любиль.

*

Дѣ бѣше ти и кой смути
Любовния ти сънь?
И кой ще знай, че ощъ ридай
Сърцето безъ огнь?

Свѣди очи — и замълчи,
 Склони глава до менъ!
 И моя храмъ безъ искра пламъ
 Пустѣе нощъ и день.

*

И твойтѣ дни и младини
 Отхождатъ всрѣдъ тѣма,
 Залюбишъ ли — и прѣболи,
 И вѣчно самъ — сама.

Георги Савчевъ.

Н. Яковлевъ

Крила.

Слушай, мое хубаво дѣте.
 И гледай ме право въ очитѣ.
 Загледанъ въ безкрайното синьо небе на твоитѣ голѣми
 ини очи, азъ често забравямъ свѣтътъ и виждамъ безбрѣжни
 сорета, гори и сини езера.

Туй бѣше сънь.
 Стоехъ на пѣсѣкътъ край тъмно езеро, загубено въ джбравитѣ
 на гола планина, покрита съ лава отъ нѣкогашенъ вулканъ,
 Базалтъ и лава, замръзнали на черни и мрачни вълни. Голѣмо,
 тжжно и тъмно езеро, чинто брѣгове сж обрасли съ гжста трѣстъ,
 а изъ трѣстъта се гушатъ и провикватъ безброй крилати дѣца
 на водата.

Припадаше здрачъ. Завѣхнали листа прѣлитаха край
 менъ и всѣкога, когато стжпѣхъ върху тѣхъ, азъ слушахъ
 жалбитѣ на мѣнички души, които гинеха и тихи стонове уми-
 раха край менъ. . .

Печалио шушнѣше трѣстъта; листата капѣха; вълнитѣ плис-
 раха самотни съззици край бѣлитѣ скали; черни облаци, да-
 лечни и настрѣхнали, се носѣха съ глухо тѣтнение надъ менъ.
 Мъгли безрадостни се свѣждаха съ тжга прѣзъ голитѣ върхове
 на дървесата, а азъ стоехъ саминъ, унесенъ въ сладката печаль
 на есенята. Стоехъ саминъ, забравенъ въ горката печаль на

есенния здрачъ, когато слитаха съ нечути стонове златисто желтитѣ листа на голитѣ, осиротѣли клоне.

Надъ менъ прѣлитаха безспирно черни птици — скитници, — откъснати души, отлитаци на югъ къмъ Слънцето. Прѣлитаха отъ сѣверъ тѣ, въртѣха се замислено надъ тъмнитѣ води и слитаха въ душитѣ си. Едни оставаха, а други хвъркваха се по къмъ югъ, къмъ Слънцето, къмъ Радостъта.

Азъ гледахъ въ замая картината на живия стремежъ; азъ гледахъ Живота, летящъ къмъ Слънцето и чувствувахъ кръвта на сърдцето си какъ бурно и радостно блъска въ гърдитѣ ми — и тамъ трепти се сжия Животъ: великъ, безкраенъ и безначаленъ!

Бѣ нощъ!

Нощъ — радостъ, благодать; нощъ — миръ, кога душата тихичко въздѣхва слѣдъ уморитѣ и вдига орлови крила. Голѣми, черни орлови крила, които стигатъ черната земя. . .

О, да хвърчишъ! . . . Да литнешъ вечеръ, надъ спящото езеро, — прѣзъ сънища, миражи, блѣнове, несбжднати мечти, кога трептятъ звѣздитѣ въ спяцитѣ води, а тамъ далече подъ тебе замиратъ въздишкитѣ на изморената земя. . .

Азъ мислѣхъ за многото измами на живота, когато силенъ шумъ отъ махане на много и голѣми крила ме стрѣсна. Повдигнахъ смаено глава, — на нѣколко крачки отъ менъ накацаха голѣми, черно-сини орли, чиито крила достигаха до земята и слабо блѣщукаха въ нощта. Сребристо сини и розови пламачета проблѣсваха и гасѣха върху можшитѣ пера, но често прѣзъ тѣхъ се виждаха и голи меса — Живота и Страданието бѣха изкубали много златисти пера и тамъ личѣха черни и кървави меса.

Тѣ кацнаха на мократа и мека прѣстъ, мълчащи и замислени и гледаха съ голѣми и гжжни очи една отъ своитѣ другарки, коя не слиташе при тѣхъ, а плавно виеше голѣми кръгове въ въздухътъ. Слѣдъ малко тя изчезна.

Тогава всички птици викнаха съ измъчено и неприятно гичане: „Върни се при насъ . . . Нощта е тъмна и бурята ни чака. Върни се при насъ!“

И азъ ги разбрахъ. Тѣ бѣха опитни и много страдали. Познаваха Живота и Бурята и бѣгаха отъ нея.

Тогава, безъ самъ да зная защо, поискахъ да убия най-близката до менъ. Тя бѣ голѣма, съ черно сини и свѣтлещи крила, главата ѝ бѣ гола и остритѣ ѝ нокти се впиваха съ яростъ въ мократа земя.

Ще се хвърля върху ѝ. Ще впия желѣзни прѣсти въ гърдитѣ ѝ; съ можщи ржѣщ ще свѣржа крилата ѝ . . .

Пристѣпихъ поляка на нѣколко крачки задъ свѣхналата грѣсть, която ме укриваше. Нощта и буйния прибой на разбѣснѣлитѣ вълни спомагаха на скритото ми приближаване.

Бѣхъ вече на двѣ крачки задъ жертвата, не забѣлѣзанъ отъ никоя отъ птицитѣ, които продължаваха да стоятъ замислени и нѣми, услужани въ далечното дихание на бурята, която приближаваше. Но тукъ се счупи подъ краката ми изсъхнала и крѣхка грѣсть

Голѣмитѣ птици имаха зорки очи и тънъкъ слухъ. Тѣ магнаха шумно съ широкитѣ си могъщи крила и хвръкнаха. Азъ паднахъ върху птицата, която бѣ прѣдъ менъ и искахъ да я убия. Изплашена, тя магна могъщи крилѣ. . Въ смъртенъ страхъ азъ впахъ желѣзни прѣсти въ гърдитѣ ѝ — и полетѣхме заедно.

Далеченъ екъ на грѣмъ разцѣпи въздухътъ. Вълнитѣ вихрено прѣхвърляха разпѣнени глави и съ плачъ и грѣмъ се блѣскаха о стрѣмнитѣ скали. Небето пламваше срѣдъ мириади трѣсъци, а въ желтата, настрѣхнала крайбѣжна грѣсть несмѣлко пискаха изплашенитѣ лебеди.

Крила! Крила! . . .

Не спирайте летежа си прѣзъ сънищата и мечтитѣ на живота ми.

О, чуйте, мили, грамадни, черни крила на моята душа: летеже вѣчно, безъ спиръ: — прѣзъ блѣнове, миражи и страдания!

Крила . . . на сънъ! . . .

. . . И вѣтърътъ развѣваше коситѣ ми. Духътъ ми се опиваше отъ бурята; сърцето сладостно замираше. Сънътъ се раждаше като дѣйствителностъ, а болкитѣ замлѣкваха като сънъ слѣдъ утринно пробуждане.

Азъ слушахъ дивната симфония на бурята — изтрѣпнахъ, радостенъ, щастливъ и знаехъ, че ти ще дойдешъ . . . Азъ знаехъ и това, че дълго и напраздно ще викашъ слѣдъ менъ, но слабиятъ ти гласъ ще гине като стонъ срѣдъ грохота на бурята. Уви! Азъ знаехъ, че дълго и горко ще плачешъ, но азъ хвръчехъ и не искахъ да мисля за тебъ.

Обърнахъ се — и те видѣхъ.

Въ смъртна тревога за менъ, за себе си, — ти скубеше коситѣ си; облѣна въ сълзи се хвърляше на мократа земя съ ридания, които душѣха гърдитѣ ти. Прѣзъ яростнитѣ писъци на вихърътъ, до менъ достигаха печалнитѣ моления на славения гласъ: Върни се, върни се при менъ . . .

Страхътъ бѣ миналъ въ душата ми; сърцето биеше отчетливо и радостно; гърмътъ трѣщѣше надъ главата ми и стрѣвния летежъ на яростно разбунени вълни изпѣлваше душата ми съ опиянение и ликуване.

До менъ достигаше и глъхнеше задавенъ плачъ . . . но моята душа не страдаше, а тихо се усмихваше и устнитѣ ми шепнѣха:
„О, прѣстани! . . . Защото ти не би могла да литнешъ никога съ менъ!“

Тихо! Тихичко! . . .

Съ въздушни и мѣки крилѣ лети надъ насъ нощъта и дълга редица видѣния умиратъ въ очитѣ ни.

Мълчи нощъта и, сѣкашъ, вѣченъ сънъ прѣлита надъ главитѣ ни. Листата шушнатъ чудни приказки, а тамъ, подъ гжститѣ и тъмни клонове на люлякъ замиратъ нѣкакви въздишки и стѣнания.

Затишие и скръбъ. Срѣднощна горка скръбъ на плачущи души, загубени подъ свѣденитѣ клонове на люляка.

Свечеряване

на Д. Дебеляновъ

Невидимъ аргановтъ отвлѣче смѣлъ
На вечерь пламенна руното златно.
Отъ дългъ пжтъ отпадналъ, чело свелъ,
Стоя азъ самъ въ полето благодатно.

И пакъ на антинайския монахъ
Гласътъ смущава моето смирение
Защото помня, че на кръсть разпнахъ
Плътъта си чиста съ присмѣхъ, съ отвърщение.

Защо, безумецъ, безъ сълзи прѣзрѣхъ
Нектара святъ на твойтѣ устни блѣди?
Защо въ светинята азъ виждахъ грѣхъ,
Въ жестокиѣ стремления — побѣди?..

Въ пригрждки теменужни здрачъ лѣлѣй
Мечта бездомница несрѣтна. Мръква...
Далеч прѣзъ здрача катъ цвѣтъ въ нощъта бѣлѣй
Самотенъ кръсть на тиха селска църква.

Владимиръ Пеевъ

Владимиръ Мусаковъ.

Бокаль вино.

Веднажъ на балъ, изморенъ и едва дишащъ, въ една отъ залитъ азъ жадно посъгнахъ да изпия бокаль вино. Жената, която седеше до менъ и която винаги и навсѣждѣ бѣ съ менъ, прихлупи бокала съ ржка.

— Ти и безъ вино съвсѣмъ си пиянъ.

И азъ, наистина, бѣхъ пиянъ, защото, може би, никога не бѣхъ безумствувалъ повече отъ тогава. Струваше ми се, като че горѣха милиони свѣщи. Сѣкашъ звуковетъ на валса като вълни на необятно море отнѣсахъ нататкъ въ далечината стѣнитъ на залата. Ставаше безкрайно просторно. Губѣше се всичко. И въ тоя безпрѣдѣлъ, като малки точки, бѣхме само двама, азъ и тая жена.

Да, наистина, бѣхъ пиянъ. Когато втори пѣтъ посъгнахъ да взема бокала, азъ самъ съвсѣмъ невнимателно го блѣснахъ и излѣхъ виното.

Слѣдъ врѣме бѣхъ пакъ тамъ и като че бѣ сжщия балъ. Но странно. Свѣщитъ едва блѣщукаха и залата бѣ тѣсна, много тѣсна и душна.

Въ тѣлната нѣкъдѣ бѣ сжщата жена.

Азъ затанцувахъ съ нея. Ето, тѣй като прѣди. Дори бѣхъ готовъ да повѣрвамъ, че това бѣ сжщата оная вечеръ.

Но тя се сепна веднага, погледна ме нѣкакъ странно, улови ме подъ ржка и ме отведе въ сжщата оная самотна зала. И сама ми поднесе бокаль вино.

— Ти трѣбва да се опиешъ.

Азъ пихъ. Сетнѣ изпихъ и втори бокаль, и трети.

Но все пакъ не видѣхъ оная милиони свѣщи, нито пѣкъ ми се сториха звуковетъ на валса като вълни на необятно море, които отнѣсахъ стѣнитъ на залата въ далечината.

Азъ не се опихъ.

Тя заплака и си отиде.

Балерина

Ти си, ти си буйна балерина
въ танцъ обвила гъвкави нозѣ;
срѣдъ цвѣтята въ моята градина
балерина огненъ танцъ подзѣ.

Блѣденъ мѣсецъ гледамъ какъ обвива
съ плащъ прозиренъ снажена снага
и ликувамъ съ твоята страсть игрива,
и страдая съ моята тѣга.

Колко много пѣпки ще разпѣпи
погледътъ ти — пролѣтна зора,
но кждѣто твоя кракъ настѣпи,
ще върлува есенна морá.

Д. Хр. Максимовъ.

Пилигримъ.

Убитиятъ гължбъ.

Всѣка вечеръ, когато слънцето се скриеше задъ голитѣ ридове на селото Иснидже, дочуваше се отъ страна на обсадения градъ Одринъ усилена артилерийска канонада. Тогава неволно ставахъ смутенъ и се отправяхъ край селото, дѣто има широка рѣка, голѣмъ дървенъ мостъ, върбиви алеи и черничеви градини. Тамъ въ усамотение долавяхъ всичкия ужасъ на обградения неприятелъ и попадахъ въ мжчителни размисления.

Веднѣжъ минахъ по-рано на отсрѣщния брѣгъ и възвихъ надолу. Въздуха бѣше топълъ, трѣвата се пробуждаше за смъртъ, а вълнитѣ на рѣката прѣливаха коритото и прибираха сухитѣ върбови грани. По витата пѣтека отъ желтъ пѣсѣкъ, азъ вървѣхъ съ наведена глава, спирайки се. Внезапно сепнатъ отъ силенъ грѣмъ.

Въ такъв единъ моментъ, погледа ми се спрѣ върху нѣкакъвъ прѣдметъ. До една малка брѣзда лежеше гълъбъ съ бѣли чисти крила и червена човка Той бѣше обагрень отъ една струичка червена кръвь, която като панделка прѣпасваше бѣлото му крило. Наоколо му бѣха надникнали нѣколко минзухари, досущъ прилични на восъчни свѣщи. Погледнахъ нагорѣ, като че ли искахъ да отгатна отъ кждѣ е падналь. Надъ него небето бѣше чисто като неговитѣ ясни очи. Азъ се наведохъ, взехъ го въ дланитѣ си и внимателно го разгледахъ. Подъ самото му крило личеше една дупчица стѣ съчма, отъ кждѣто е изтекла доста кръвь. Но азъ доста чувствувахъ биението на сърдцето му. Тогава го отнесохъ на близкия изворъ. Съ кристалнитѣ и хладни води азъ измихъ кръвьта му. Постѣ, като нѣкакво намѣрено скъпо щастие, азъ го прилѣпихъ до бузата си и го цѣлунахъ. Мигъ слѣдъ това хубавитѣ очи на гълъба се притвориха и той излѣхна. Съ въздишка, азъ го сложихъ до коренитѣ на капиовитѣ шипки, по които се стичаха водни сълзи.

Нареденитѣ, като войници, брѣзи бѣха единичитѣ свидѣтели на това грижливо тайнство. Чернитѣ петна по бѣломлѣчнитѣ имъ стебла, сѣкашъ, се разшириха да видятъ умрѣлиятъ гълъбъ. И тѣхнитѣ голи грани леко се навеждаха отъ слабия вѣтрець, споглеждайки се за да подѣлятъ неутѣшимата си скърбъ.

Въ това врѣме между стеблата се очерта фигурата на нашия ротень готвачъ. Нарамилъ турска ловджийска пушка, той се оглеждаше съ изпжчени очи наоколо.

— Даскале, не видя ли тукъ нѣкждѣ падналь гълъбъ?

— Не! — отговорихъ сухо азъ.

— Да знаешъ какъ сж вкусни тия гълъби съ хубаво лозенградско вино! — и веднага, ликующъ, той съзря убития гълъбъ. Когато се наведе да го вземе, отъ ближния шубракъ излитна като стрѣла изплашена птичка и се понесе на талази между високитѣ снаги на двѣ млади тополи. Тя изчезна въ лазурната висъ, като остави малкото поточе на извора бѣбриво и монотонно да плаче, бързайки съ водитѣ си сѣкашъ да занесе на голѣмата рѣка вѣстѣта за убитиятъ гълъбъ.

Саи-Орманъ.

Пакъ ето ме, саминъ, при наши кжтъ . . .
 Надъ него винаги жадувамъ блѣнъ,
 Власть нѣматъ, сѣкашъ, днитъ, що текатъ —
 Все тѣй е весель, винаги засмѣнъ! . . .

Подъ сѣнката седѣхме съ нея тамъ,
 Единъ до други въ шепотъ и унесъ . . .
 И какъ отдавна—забравилъ съмъ самъ —
 И какъ отдавна ми се вижда днесъ! . . .

Все тѣй мирише на шума отврѣдъ
 И на цвѣтя усѣщамъ нѣжний дѣхъ,
 Все тѣй шуми джба като напрѣдъ!
 И милва ме пакъ утрѣния лѣхъ!

Така унесенъ самъ — саминъ далечъ,
 Опивамъ се отъ сладка самота
 И тукъ навѣкъ сега, желалъ бихъ вечъ,
 Да ме цѣлунатъ устни на смъртъта . . .

Ап. Недѣлковъ.

Søren Kierkegaard *).

Лиафалмата.

Какво значи поетъ? Най-нещастенъ човѣкъ, въ чието сърдие е скрита дълбока скръбъ, но чиито уста сж устроени така, че когато отъ тѣхъ се отрони въздишка или вопѣлъ—тѣ звучатъ като прѣкрасна музика. Неговата участъ наподобява участъта на нещастниците, които изгаряха бавно на слабия огънь въ бика на Фаларида, но чиито вопли не достига до слуха на тирана за да го ужасятъ, тѣй като тѣ звучаха за него като сладостна музика. И хората се тѣлпятъ около поета и му говорятъ: Пѣй отново!, т. е. нека нови страдания терзаятъ душата ти и нека устата ти останатъ както и по-рано; защото воплитѣ биха ни изплашили, а музиката е сладостна. И явяватъ се критицитѣ и говорятъ: това е правилно; така и трѣбва да бжде по законитѣ

*) Дански поетъ, роденъ на 1813, починалъ въ 1855 година. Сьоренъ Киркегаръ е прѣдставителъ на реакцията противъ романтичната школа, макаръ самъ да е билъ романтикъ. Може би тоя фактъ, казва единъ отъ неговитѣ критици, е причина за трагедията въ края на живота му. Киркегаръ е авторъ на много поетични, философски и религиозни произведения.

Б. Пр.

на естетиката. Ясно е, че критикътъ наподобява поета, като двѣ кашки вода, само че въ неговото сърдце нѣма страдание, а въ устата му — музика. Затова азъ бихъ прѣлпочелъ повече да паса свини на Ансагеръ и да бжда понятеиъ на свинитѣ, отколкото да съмъ непонятеиъ на хората.

* * *

Хората сж нелѣпи. Тѣ никога не се ползватъ отъ свободата, която иматъ, но търсятъ оная, която нѣматъ; тѣ иматъ свобода на мисълта и търсятъ свобода на израза.

* * *

Както се знае има насѣкоми, които умиратъ въ мигътъ на оплодотворението си; щщото е и съ всѣка радость, — висшиятъ и най пълненъ мигъ на наслаждението въ живота се съпровожда отъ смъртта.

* * *

Нека другитѣ се оплакватъ отъ лошитѣ врѣмена, азъ се оплаквамъ отъ това, че врѣмето е нищожно, че то е лишено отъ страсти. Мислитѣ на хората сж тънки и нетрайни като сапунени мехури, а самитѣ хора сж жалки. Помислитѣ на тѣхнитѣ сърдца сж твърдѣ нищожни, за да бждатъ грѣховни. На нѣкой червей може да се стори грѣшно да :рани такива мисли. но не и на човѣка, създаденъ по образъ и подобие Божие. Тѣхното веселие е умѣрено и вяло, тѣхнитѣ страсти сж сънливи; тия търгашески души изпълняватъ своитѣ обязанности, но като евреи тѣ си позволяватъ да откъснатъ малко кжче отъ макерата; тѣ мислятъ, че макаръ Богъ да води точна отчетность, все пакъ може безнаказано да се мами по малко. Прѣзрение къмъ тѣхъ! Затова моята душа се обръща винаги къмъ Вѣхтия Завѣтъ и Шекспира. Тамъ чувствувашъ, че хората говорятъ, ненавиждатъ, любятъ, убиватъ своя врагъ и проклинатъ неговото [потомство въ всички поколѣния : тамъ грѣшатъ!

* * *

Човѣшката важность все още се признава въ природата, защото когато искатъ да изгонятъ птицитѣ отъ дърветата, поставятъ нѣщо наподобяващо човѣка и даже толкова отдалеченото сходство съ човѣка—както у плашилото — е достатъчно за да възбуди уважение.

* * *

За менъ нѣма нищо по опасно отъ споменитѣ. Когато започна да си припомнямъ нѣкои отношения въ живота, това означава, че тия отношения сж се прѣкратили. Говорятъ, че раздѣлата помага за оживяването на любовта. Може би, това е истина, но тогава любовта оживѣва въ чисто поетични образи.

Да живѣешъ съ спомени — това е най-съвършениятъ възможенъ животъ; споменътъ насища по щедро отъ всѣка дѣйствителностъ и въ него има такава несъмнѣностъ, каквато липсва на всѣка дѣйствителностъ. Еднѣжъ прѣминали въ вѣчността, споменитѣ за житейскитѣ обстоятелства нѣматъ никакво врѣменно значение.

* * *

Виното не весели повече сърдцето ми; когато пия малко прави ме тжженъ, пия ли много — униль. Душата ми е морна и безсилна. Напразно азъ удрямъ шпоритѣ на весельето въ нейнитѣ хълбоци; тя не е способна вече на царствени скокове. Напразно се старая да се отдамъ на безкрайна радостъ, тя не може да ме понесе, или по право — азъ самъ не мога да се понеса. По-рано бѣше достатъчно, щото тя да ми даде само знакъ и азъ трѣгвахъ леко, бодро и радостно. Когато прѣминавахъ прѣзъ лѣса, азъ като че ли летѣхъ; когато днесъ разгнѣнениятъ конь излиза изъ яслитѣ си, струва ми се като че не се и помръдвамъ отъ мѣстото си. Самотенъ днесъ, азъ бѣхъ самъ винаги: азъ съмъ оставенъ не отъ хората, — това не би ме терзало, — но отъ щастливитѣ гении на радостъта, които въ огромна тълпа ме обкръжаваха и ме срѣщаха наврѣдъ съ благоволение. Както пияниятъ събира около себе си радостна тълпа, така и тѣ се тълпѣха около мене — елфитѣ на радостъта, и моята усмивка бѣше за тѣхъ. Душата ми изгуби тая възможностъ. Ако ми е нужно да пожелаая нѣщо, то азъ не бихъ пожелавалъ нито богатство, нито властъ, а само възможностъ да изпитвамъ страстьта, погледътъ, който е вѣчно младъ, вѣчно озаренъ и вижда навсѣкждѣ възможностъ. Наслаждението мамѣ, възможността — не. Какъ виното се пѣни тогава, какъ благовоно е то и какъ опиянява!

Прѣв. Д. Стойчевъ.

Ст. Гендовъ

Юда отъ Искаротъ

(Драма въ 4 дѣйствиа отъ К. Мутафовъ)

Драмата на г. Константинъ Мутафовъ: „Юда отъ Искаротъ“ — на пръвъ погледъ прави впечатление на библейска приказка, въ която събитието е възпроизведено въ историческата му вѣрностъ.

Въ всички български драми, съ сюжети отъ историята, нашитѣ драматурзи не обобщаватъ събитието, изхождайки отъ своитѣ умствени и психологически изживѣвания и потребности, а го възпроизвеждатъ въ неговата историческа вѣрностъ. Тази творческа работа добива колоритъ на архивна история, написана въ диалогична форма.

Сюжета на драмата: „Юда отъ Искарיותъ“ е използванъ отъ библията: живота на Юда въ оня моментъ, когато той се отрича отъ своя учителъ и го прѣдава на първосвещеницитѣ.

Върху сщия сюжетъ сж работили много европейски писатели: Полъ Хайзе: „Мария Магдалена“; М. Метерлингъ: „Мария Магдалена“; Л. Андрѣевъ: „Юда“ и др.

Полъ Хайзе е използвалъ сщия сюжетъ, но е обобщилъ историческото събитие и е прѣнесълъ дѣйствието на драмата въ душата на Мария Магдалена, която заживѣва съ християнския моралъ и се отгърсва отъ всичко земно, отъ своята плътъ и заживѣва само съ своя духъ, като изживѣва всички земни терзания, всички угризения на съвѣстята. Хайзе съ необикновена драматическа сила е прѣдставилъ всички тѣзи изживѣвания въ Мария Магдалена

Побуждението на Юда да се отрече отъ своя учителъ и да го прѣдаде на първосвещеницитѣ, дождажда като импулсъ въ психиката на Мария Магдалена.

Въ драмата на Полъ Хайзе, то изхожда отъ разочарованието на Юда да реализира единъ политически идеалъ: освобождението на Юдея. Той е билъ прѣкосилень националистъ и въ лицето на Христа е виждалъ човѣкътъ, който иде да поведе народъ а за избавлението на Юдея отъ властята на Цезаря.

Юда: (къмъ Мария). . . Но азъ се доближихъ до него и го запитахъ: Ти ли си оня, за когото сж говорѣли пророцитѣ — божиятъ пратеникъ, който ще сломи оковитѣ на народа си? „Азъ съмъ“, отговори той. Дошелъ съмъ да възстановя царството на небесния си баща, да донеса миръ на земята, да съборя могщитѣ отъ прѣстолитѣ имъ и да възвися бѣднитѣ и онеправданитѣ*. Като чухъ това, сърдцето ми трепна отъ радостъ и азъ му казахъ: ще ли ми позволишъ да ти помогна съ нѣщо за осществяването на великото ти дѣло?

Мария: А защо до сега не си ми казалъ нѣщо за тоя божи пратеникъ, щомъ като си повѣрвалъ въ него?

Юда: (мрачно) Понеже идваха минути, когато мрачни мисли като мърсенъ паякъ оплитаха сърдцето ми. Ти си се излѣгалъ въ него, мислѣхъ си; той не ще изпълни онова, коего е обѣщалъ: счита те равенъ съ всичкитѣ тия смирени и търпеливи хора, въ сърдцата на които не гори нито искра за освобождението на Израила отъ робство. Той още не се рѣшава да побие знамето и да вдигне народа за освобождението му. Отъ какъ ме е налегнало съмнѣнието, гърдитѣ ми се ксатъ отъ любовъ и умраза противъ тоя човѣкъ, отъ прѣзрение къмъ себе си, за гдѣто го слѣдвамъ, а тия мжки ме тѣй гризатъ, Марно! Разбирашъ ли сега, защо не посмѣхъ да се ява въ такава окаяно положение прѣдъ тебе?

Разочарованието на Юда още по-ярко се вижда, кждѣто той казва: „Единъ свещеникъ запита Христа: Трѣбва ли да плащаме данѣкъ на римлянитѣ, слѣдъ като основешъ новото си царство? А той му отговори: „Отдайте кесаревото кесарю, а божието — Богу.“ Тогавя сърцето ми за винаги изстина отъ него и колкото горещо по-прѣди го обичахъ, толкова сега го мразя; още тая нощъ искахъ да се доближа до него и да му кажа, че скжсвамъ връзкитѣ, които до сега ни свързваха.

Юда, слѣлъ, като вижда, че Мария Магдалена го отблъсква въ името на Христа, че тя живѣе съ морала, който Христосъ проповѣдва и че римлянитѣ смѣтатъ съ него да залушатъ умразата на народа и прѣвърнатъ вълцитѣ въ кротки овчици, които мирно биха си живѣли подъ овчарския скиптъръ на Цезара, той вижда въ лицето на Христа не само свой съперникъ, който е обладалъ Мария Магдалена, но и закрѣпителя на монархизма въ Юдея, рѣшава и прѣдава Христа на първосвещеницитѣ. Христосъ бива разпнатъ на кръсть като политически бунтовникъ. Слѣдъ смъртъта на Христа Мария Магдалена остава да живѣе съ вѣрата за възврѣщането на Спасителя и възтържествуването на истината, чрѣзъ която тя се възроди и заживѣе животъ, а Юда, терзанъ и измжчванъ отъ съвѣстѣта, чувствувайки своето морално и нравствено падение, прѣдчувствувайки възврѣщането на Христа и вината за неговата смъртъ — обѣсва се въ градината на Мария Магдалена.

Необходимо ми бѣше прѣди да разгледамъ драмата на К. Мутафова: „Юда отъ Искарיותъ“, да направя това изложение на драмата: „Мария Магдалена“ отъ П. Хайзе, защото концепцията въ драмата на Мутафова е сжщата. Въ драмата на Мутафова дѣйствието е прѣнесено въ душата на Юда, а въ Полъ Хайзе — въ Мария Магдалена. За насъ е по-важна психологическата драма, отколкото външната драма. И безъ да обвинявамъ Мутафова въ плагиатство, ще кажа, че той е билъ подъ влиянието на Полъ Хайзе. Ако сюжета бѣше сжщия, но концепцията друга, тогазъ не бихме били въ правото си да припишемъ на Мутафова това влияние, което може би е несъзнателно, а може би и съзнателно!

Въ драмата на Мутафова концепцията не е проявена тъй силно: не чувствуваме освобождението на плътъта отъ духа, както е въ Мария Магдалена; нѣма това дѣйствие, защото той е използвалъ сюжета, като е обърналъ внимание на външната драма, на самото събитие, на сценичната, ефектната страна, а психологическата драма е затулена. Драмата на Мутафова прави впечатление съ картинността си, съ ефектитѣ, съ декоритѣ, отколкото съ дѣйствието си: чувствуваме, че нѣма животъ, а има думи, история; самото библейско събитие не усилва концепцията на драмата, не дава импулсъ къмъ дѣйствие, а минава прѣдъ очитѣ ни като картина. Въ драмата на Мутафова, Юда е патоло-

гически типъ, съ болезнени чувства и съ твърдъ позитивенъ умъ, а въ дѣйствиата си изключително се ръководи отъ своитѣ чувства, които питае къмъ Мария Магдалена.

Побуждението на Юда да се отрече отъ своя учителъ изхожда, главно, отъ чувството ревностъ, което възниква слѣдъ като се убѣждава, че Христосъ е обладалъ нѣкогашната негова любовница Мария Магдалена, която се е отърсила отъ всичко земно, отъ своята плътъ и заживѣва съ своя духъ. Слѣдъ, обаче, като изживѣва всички земни терзания и угризения на съвѣстѣта, Мария Магдалена е сжщата, каквато е въ Полъ Хайзе.

Разочарованието на Юда, че не е могълъ да осъществи идеала си: политическото освобождение на Юдея, — дѣло на нѣкой си Бенъ Хуръ, на когото той е вѣрвалъ и възлагалъ надежда, и което бива издадено отъ първосвещеника Иоанъ Царибатель, като анархистично, — иде само да разколебае вѣрата на Юда, да го доведе въ едно такова болѣзнено психологическо състояние, въ което съмнѣнието и разочарованието не намиратъ основа и потикъ за да изгуби вѣрата въ своя учителъ.

Въ сжщностъ концепцията на драмата е пробуждането на Мария Магдалена, която заживѣва съ вѣчната истина, вдъхновена отъ свѣрхчувствена необятна и вѣчна идея, която за позитивния умъ на Юда е била неразбираема. Самъ Юда казва: „До като Юда вижда, до като Юда пипа, докато Юда диша, той чувствува, че живѣе“. Слѣдъ като Юда изгубва вѣрата въ учителя, въ лицето на когото вижда свой съперникъ, който е обладалъ плътъта на неговата любима куртизанка, измжчанъ и терзанъ отъ ревността, и слѣдъ като първосвещеницитѣ съумѣватъ да го увѣрятъ въ самата истина, той имъ прѣдава Христа. Христосъ бива разпнатъ на кръста като политически бунтовникъ. Юда, измжчанъ и терзанъ отъ съвѣстѣта, чувствайки своето морално и нравствено падение, виждайки вината за смъртъта на учителя си разбива черепа си отъ една височина. Подобно самоубийство Юда иска да извърши и въ драмата на П. Хайзе, но не се рѣшава.

Въ трагедията на Мутафова, Юда и Мария Магдалена сж двѣ еднакви психологически сили, всѣка една отъ тѣхъ живѣе въ свой миръ, въ своя дѣйствителностъ, и въ нея нѣма единство. Ако тѣ бѣха проявени къмъ изживѣване, а не да сждимъ за тѣхъ по събитието, тогазъ, дѣйствително, щѣхме да имаме една трагедия, съ едно ясно схващане цѣльта на изкуството отъ понятието душа, като психологическа сила.

Въ трагедията на Мутафова дѣйствието не се проявява въ своята стихийна сила, както е въ Полъ Хайзе, защото въ нея историческото събитие е — драмата, което се изживѣва отъ Юда и отъ Мария Магдалена.

РАЗНИ.

Кнутъ Хамсунъ за Германия и Англия.

(Изъ едно писмо до „*Internationalwelt*“).

Азъ съмъ твърдъ убѣденъ въ това, че Германия ще побѣди Англия. Това е естествена необходимостъ. Англия е страна, която се намира прѣдъ гибеленъ отпадъкъ: — има само дълги и упорити корени, обаче нѣма цвѣтове, нѣма корона. Германия свѣти и трепти отъ сила и младостъ.

Би било комично, ако азъ прѣдскажа изхода на днешната война. Войникъ не съмъ, липсватъ ми всѣкакви познания за военната сила на воюващитѣ; тѣхната силова стойностъ, обаче, до толкова, до колкото познавамъ двата народа, убеденъ съмъ твърдо, че Германия ще стане *най-посль* господаръ на Англия. И азъ *вървамъ* въ сегашната побѣда на Германия. Надеждата ми се диктува отъ мойта искрена стара нѣмска симпатия и любовъ къмъ отечеството ми, на което би била полъзна само една нѣмска побѣда.

* * *

Студентътъ по музика г. Павелъ Николовъ е завършилъ съ много добъръ успѣхъ държавниятъ си изпитъ при Загребската консерватория.

* * *

Въ идната книжка на списанието ще бждатъ помѣстени и работи отъ г. Ст. Михайловски, Ив. Ст. Андрейчинъ и Ц. Церковски.

Приятно ни е да съобщимъ, че г. професоръ А. Т. Баланъ ни е обѣщаль сътрудничеството си.

Понеже абонамента на списанието е въ прѣдлага, молимъ неиздължилитѣ се абонати да побързатъ и внесатъ абонамента си за 3, 6, или 12 мѣсеци, споредъ тѣхното желание.

Администрацията.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

ОЧНА КЛИНИКА

ъ Д. БАЛДЖИЕВЪ, специализиралъ въ Виена.
клиниката се приематъ на легло очно болни и се из-
вършватъ всички очни операции.
е за прѣглеждане: Отъ 9—12 и отъ 2—7 ежедневно.
ария Луиза, 23 (срѣщу джамията до халитѣ) Телефонъ 627.

МИОХАСЪ Я. ЛЕВИ

лѣмъ складъ съ модни и ЕЛЕГАНТНИ
МСКИ, МЖЖКИ и ДѢТСКИ ОБУЩА ОТЪ
РАЗНИ ЕВРОПЕЙСКИ ФАБРИКИ.

РАБОТКА СОЛИДНА. — ЦѢНИ ЕФТИНИ.

СОФИЯ, УЛ. „ТЪРГОВСКА“.

ДР. ГЕРГАНОВЪ

ЛѢКАРЪ НА СОФ. ДИСПАН-
СЕРЪ ЗА СЛАБОГРЪДНИ.

Приема по вжтрѣшни и грѣдни болести всѣки
дѣлникъ отъ 2—4 ч. слѣдъ сѣдѣ.

УЛ. „ИСКЪРЪ“, 3. — ТЕЛЕФОНЪ № 1484.

Г. ДИМИТРОВЪ

ГЕНЕРАЛЕНЪ ПРѢДСТАВИТЕЛЪ
НА АВТОМОБИЛИТЪ „DAIMLER“.

Гаражъ съ механическа работилница
и резервни части.

СОФИЯ, УЛ. „ДЕНКОГЛУ“, № 26.

ИЖНО

за домакинитѣ, плетачитѣ и тър-
говцитѣ на вълнени прежди.

вооткрития ПРЕЖДАРСКИ МАГАЗИНЪ „КАЗАНЛЪКЪ“
НА

Димитъръ Д. Папазовъ

Слиментина“, 6, срѣщу хотелъ „Континенталъ“, — София.
даватъ на едро и дребно първокачествени вълнени
и, марка „Българска хурка“, изработени отъ най-финна
йска вълна въ фабриката на Инд. Акц. Д-во „Розовата
иа“, Казанлъкъ. По мекостъ и изработка тия прежди
не се различаватъ отъ европейскитѣ.

твото имъ е гарантирано. — Цѣни почти фабрични.
Посетете магазина за да се увѣрите.

Д-ръ Алекси Тодоровъ лѣкаръ при Народния театъ
Приема отъ 1-3 слѣдъ об

ПРЪДИМНО ХИРУРГИЯ-ГИНЕКОЛОГИЯ.

София, ул. „Парижъ“, № 18. — Телефонъ № 1382.

САНАТОРИУМЪ
Д-ръ ХАДЖИ ИВАНОВЪ

КРАЙ С. КНЯЖЕВО, СОФИЙСКО

Първостепенно лѣчебно заведение за гърдоболни
съ модерни санаториални изисквания.

Проспекти по поискване. Приемни часове отъ 9—12.
Консултацияния кабинетъ на Д-ръ Хаджи Ивановъ
въ София е откритъ отъ 2—4 часа слѣдъ обѣдъ въ
понеделникъ, срѣда, петъкъ и сѣбота.

УЛИЦА АЛАБИНСКА, 31. — ТЕЛЕФОНЪ 1396.

Д-ръ А. ЩЕРНБЕРГЪ СПЕЦИАЛИСТЪ ПО ВЕ
РИЧЕСКИТЪ БОЛЕСТИ

Приема отъ 8—12 и 2—7.

Микроскопически изслѣдвания и освѣтление на канала. Интервено
безболезнени инъекции съ Ерлиховия „606“ и 914 противъ сифилъ
— Кабинетъ на ул. Мария Луиза, 5,—входъ отъ Нишка.

БОНЪ МАРШЕ

А. М. ФАРХИ

СОФИЯ—РУСЕ.

Галантеренъ магазинъ: долни бѣли дрехи
и всички други принадлежности на дамски
и мъжки тоалети.

Д-ръ КЛАИНЪ

СПЕЦИАЛИСТЪ ПО ГИНЕКОЛОГИЧЕСКИТЪ
И ВЪТРЪШНИ БОЛЕСТИ

Приема всѣки день. — Булевардъ Дондуковъ № 36.